

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання кредиторської заборгованості підприємств тепло-, водопостачання та водовідведення», реєстр. № 11273 від 20.05.2024, внесений Кабінетом Міністрів України.

2. Завдання законопроекту

Проектом акта передбачено внести зміни до законів України «Про теплопостачання», «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення», «Про ринок електричної енергії» та «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування», якими передбачено:

удосконалення механізму формування та встановлення тарифів на теплову енергію, у тому числі на теплову енергію, вироблену з використанням альтернативних джерел енергії;

уточнення та конкретизацію повноважень Кабінету Міністрів України та органів місцевого самоврядування у сфері теплопостачання;

умови підтвердження територіальними комісіями обсягів заборгованості з різниці в тарифах із 01 жовтня 2023 р.;

уточнення напрямків погашення кредиторської заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій (далі – підприємств ТКЕ), підприємств централізованого водопостачання і водовідведення (далі – підприємств водопостачання) для проведення взаєморозрахунків або перерахування субвенції щодо врегулювання заборгованості з різниці в тарифах;

визначення механізму для реструктуризації заборгованості підприємств ТКЕ перед ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» за спожитий природний газ, що утворилась після 01 червня 2021 року та не погашена станом на 01 жовтня 2023 року;

особливості щодо списання неустойки (штрафи, пеня), інфляційні нарахування, проценти річних, нараховані на заборгованість підприємств ТКЕ за спожитий, з 01 червня 2021 року до 01 жовтня 2023 року, природний газ;

надання можливості погашення заборгованості за електричну енергію, послуги з розподілу та передачі електричної енергії шляхом проведення взаєморозрахунків із погашення заборгованості з різниці в тарифах;

подовження на наступні роки норм щодо надання гарантій та компенсацій, що надаються суб'єктам ринку природного газу та у сфері теплопостачання за рахунок видатків державного бюджету за цільовим призначенням відповідно до статті 3 Закону України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування».

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000009E0E2F005391D100

Підписувач Драганчук Юрій Олегович

Дійсний з 21.02.2024 11:10:36 по 21.02.2026 11:10:36

Міністерство фінансів України

47030-10-3/17476 від 07.06.2024

Крім того, запропоновано внести зміни до Закону України «Про виконавче провадження» в частині визначення особливостей вчинення виконавчих дій щодо підприємств ТКЕ, які реструктуризуватимуть заборгованість за природний газ перед ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» на умовах Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення».

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація положень проекту акта потребуватиме фінансування витрат із державного бюджету на компенсації заборгованості з різниці в тарифах та за покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Відповідно до пояснювальної записки за інформацією обласних військових адміністрацій, Київської міської військової адміністрації, за результатами проведених засідань територіальних комісій з питань узгодження заборгованості з різниці в тарифах, суб'єктам господарювання у сферах тепло-, водопостачання та водовідведення узгоджено та підтверджено протоколами територіальних комісій станом на 01.07.2023 обсяг заборгованості з різниці в тарифах у сумі **36,44 млрд** гривень.

Крім того, подовження на наступні роки норми щодо покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу потребуватиме видатків державного бюджету на суму **41,9 млрд** грн за період виконання спеціальних обов'язків з 01.03.2022 до 31.12.2022.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація законопроекту, який призводить до розбалансування доходів та видатків державного бюджету, може вплинути на необхідність скорочення видатків загального фонду державного бюджету, кошти якого, зокрема, спрямовуються на потреби Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних та інших державних органів, залучених до виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації, а також забезпечення усіх соціальних зобов'язань держави.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не узгоджується з положенням статті 7 Бюджетного кодексу України щодо дотримання принципу збалансованості, оскільки його реалізація призведе до розбалансування видатків та доходів Державного бюджету України.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект не підтримано у поданій редакції, оскільки він фінансово не забезпечений та потребує визначення джерел покриття витрат.

Зауваження Міністерства фінансів України:

1. Подовження на наступні роки норм щодо надання гарантій та компенсацій, що надаються суб'єктам ринку природного газу та у сфері теплопостачання за рахунок видатків державного бюджету призведе до потреби додаткових видатків із Державного бюджету України та до його розбалансування на суму **77,9 млрд грн**:

41,9 млрд грн для компенсації за покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу, за період виконання спеціальних обов'язків з 01.03.2022 до 31.12.2022;

36,0 млрд грн (станом на 01.07.2023) різниця в тарифах на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, щодо яких запроваджено мораторій.

Зазначене не узгоджується із частиною другою статті 95 Конституції України, якою встановлено, що виключно законом про Державний бюджет України визначено будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

2. Запровадження законодавчих підстав для щорічного фінансування різниці в тарифах на теплову енергію, а також послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, виключно з державного бюджету, що не відповідає статті 15 Закону України «Про ціни і ціноутворення», якою встановлено, що Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які встановили державні регульовані ціни на товари в розмірі, нижчому від економічно обґрунтованого розміру, зобов'язані відшкодувати суб'єктам господарювання різницю між такими розмірами за рахунок коштів відповідних бюджетів.

У зв'язку з цим законопроект необхідно доповнити положенням, що відшкодування різниці в тарифах на комунальні послуги, щодо яких запроваджено мораторій, здійснюється **також з місцевих бюджетів**.

3. У проекті змін до Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення» статтю 4 доповнити нормою, що **в разі відсутності** у Державному бюджеті України видатків на **фінансування різниці в тарифах** на теплову енергію, **заборгованість за природний газ** підприємств ТКЕ перед постачальниками природного газу у сумі, що відповідає розміру різниці в тарифах, **підлягає розстроченню** у порядку та на строки, встановлені Кабінетом Міністрів України.

4. Враховуючи, що згідно з Законом України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» не передбачено мораторій на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, виключити з законопроекту норми щодо відшкодування різниці в тарифах на вищезазначені послуги та передбачити, що період застосування та **сфера дії законопроекту має поширюватися** виключно на комунальні послуги, щодо яких **запроваджено мораторій**.

5. Враховуючи, що забезпечення соціального захисту населення здійснюється згідно з програмою житлових субсидій, за допомогою якої держава компенсує

вразливим категоріям споживачів житлово-комунальних послуг їх вартість, що перевищує розмір обов'язкового для домогосподарства платежу, законопроект необхідно доповнити положенням щодо скасування мораторію на підвищення тарифів на теплову енергію (її виробництво, транспортування та постачання), послуги з постачання теплової енергії для та постачання гарячої води для населення (крім територій, на яких ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупованих територій відповідно до переліку, затвердженого Мінреінтеграції);

6. З метою забезпечення своєчасних розрахунків за природний газ необхідно внести зміни до статті 19¹ Закону України «Про теплопостачання» в частині запровадження механізму поточних рахунків із спеціальним режимом використання із заміною гарантованого постачальника на суб'єкта господарювання, на якого покладені спеціальні обов'язки.

7. Відповідно до програми МВФ у рамках Механізму розширеного фінансування «Extended Fund Facility – EFF» (далі – Програма EFF) Україна взяла на себе зобов'язання щодо реформування енергетичного сектору у рамках Листа про наміри Уряду України та Національного банку України до МВФ від 11.03.2024 та Меморандуму про економічну та фінансову політику (далі – Меморандум).

Так, абзацом п'ятим пункту 69 Меморандуму передбачено структурний маяк Програми EFF з терміном виконання – кінець червня 2024 року, де зазначено, що підприємства ТКЕ накопичили значний обсяг заборгованості перед НАК «Нафтогаз України» до і після початку війни, яка є наслідком накопиченої різниці в тарифах та впливу війни. Це питання передбачено вирішити комплексно, коли зменшиться тиск на бюджет, пов'язаний з війною, шляхом розробки нової тарифної методології. Для початку буде визначено обсяг заборгованості та фінансовий стан підприємств ТКЕ за допомогою кабінетного аудиту, проведеного авторитетною аудиторською фірмою, що розрізнить заборгованість, що утворилася до та після лютого 2022 року. Це допоможе з'ясувати обсяг заборгованості та фінансовий стан підприємств ТКЕ, в тому числі причини накопичення заборгованості, напередодні опалювального сезону 2024/2025 років.

З огляду на зазначене, законопроект необхідно доповнити положенням, що відшкодування заборгованості різниці в тарифах з відповідних бюджетів здійснюється за результатами проведення аудиту щодо достовірності сум такої заборгованості та після погашення кредиторської заборгованості за договорами реструктуризації, що перевищує обсяги заборгованості різниці в тарифах.

**Заступник Міністра фінансів України
з питань європейської інтеграції**

Юрій ДРАГАНЧУК